جهان جنگ (۲)

روزشمار وقایع جهانی مربوط به دفاع مقدس

زهرا بیات

۱۳۶۱

۹ فروردین عراق اعلام کرد حاضر است به مرزهای پیش از جنگ عقب‌نشینی و مذاکرات صلح را آغاز کند. ایران هم اعلام کرد درصورتی مذاکره خواهد کرد که رژیم صدام‌حسین سرنگون شده باشد. سه روز بعد، ایران اعلام کرد پایان جنگ و شکست عراق نزدیک است، هرچند عراق کمک کشورهای همسایه را دارد.

۲۵ فروردین آمریکا با تحویل ۶ تا ۱۲ هواپیمای باری پیشرفته به عراق موافقت کرد. عراق اعلام کرد از آن‌ها در زمینه‌های عمرانی استفاده خواهد کرد و ربطی به جنگ ندارد. همچنین وزارت خارجه آمریکا آمادگی این کشور را برای مذاکره درباره ازسرگیری روابط رسمی سیاسی با عراق اعلام کرد. ۵روز بعد پنجمین مسافرت هیئت صلح سازمان کنفرانس اسلامی، به تهران و بغداد بدون نتیجه تمام شد.

۳ خرداد اعلامیه ۱۰کشور عضو جامعه اروپا، درباره نگرانی از ادامه جنگ ایران و عراق؛ در همین روز و در سومین مرحله عملیات بیت‌المقدس، خرمشهر پس ۵۷۶روز اشغال آزاد شد. رسانه‌های رژیم صهیونیستی اعلام کردند که آمریکا مصر را ترغیب به کمک به عراق کرده است. فردای این روز بود که ریگان اعلام کرد پیروزی ایران در جنگ، خطر بزرگی برای بلوک غرب است.

۱۰ خرداد انتشار بیانیه سومین اجلاس فوق‌العاده وزیران خارجه شورای همکاری خلیج فارس، در کویت، درباره ضرورت آتش‌بس در جنگ ایران و عراق و برقراری صلح، به‌علت واهمه از گسترش پیروزی جمهوری اسلامی ایران در منطقه. ۴روز بعد غیرمتعهدها به‌علت ناامن بودن بغداد در پی حمله هوایی ایران از برگزاری اجلاس در عراق انصراف دادند.

۲۹ خرداد ریگان اعلام کرد آمریکا هر کاری که لازم باشد می‌کند تا عراق بازنده جنگ نباشد. آمریکا ارسال تجهیزات نظامی و لجستیکی به عراق را شروع و زمینه‌هایی را برای تسهیل ارسال تجهیزات از کشورهای دیگر به عراق فراهم کرد. بلوک شرق نیز ارسال سلاح جنگی به عراق را به‌طور آشکار آغاز کردند. ۲روز بعد، یک محموله اسلحه ازسوی فرانسه به عراق تحویل شد؛ درست در زمان گسترش دوباره روابط سیاسی میان ایران و فرانسه!

۲۱ تیر درپی عملیات موفق طریق‌القدس، فتح‌المبین و بیت‌المقدس، قطعنامه ۵۱۴ در شورای امنیت سازمان ملل متحد به تصویب رسید که باتوجه‌به رسیدن نیروهای ایرانی به مرزهای بین‌المللی و آمادگی برای عبور از آن، تقاضای آتش‌بس و بازگشت نیروها به مرزهای بین‌المللی مطرح شد.

۲۴ مرداد نیروهای صهیونیستی پس از پاکسازی یك منطقه در جنوب بیروت، منزل مسئول دفتر خبرگزاری جمهوری اسلامی را به دلیل وجود پوسترهای امام خمینی و مطبوعات انقلاب اسلامی، به آتش کشیدند. در حملات مسلمانان انقلابی عراق به یك پاسگاه و دو خودرو متعلق به مسئولان امنیتی این کشور، ۱۳ تن از مأموران حکومت عراق کشته یا زخمی شدند.

۱۱ مهر سودان رسما اعلام می‌کند به عراق نیرو اعزام کرده است تا در جنگ شرکت کنند. فردای این روز تصویب قطعنامه ۵۳۲، در جلسه ۲۳۹۹ شورای امنیت سازمان ملل متحد، درباره اظهار تأسف از طولانی شدن جنگ ایران و عراق و خسارت‌های آن صورت گرفت. این قطعنامه شامل درخواست آتش‌بس فوری و عقب‌نشینی نیروها به مرزهای بین‌المللی و اعزام هیئت میانجی ملل متحد بود.

۲۴ آبان یک شرکت هلی‌کوپترسازی آمریکایی ۲۵ میلیون دلار هلیکوپتر به عراق می‌فروشد. عراق قول می‌دهد از آن‌ها برای اهداف صلح‌آمیز استفاده کند. سه ماه بعد هم فولکس واگن برزیل قراردادی به ارزش سیصد میلیون دلار برای ارسال پنجاه هزار اتوموبیل با عراق می‌بندد.

۱۳۶۲

۲۳ فروردین عراق اعلام می‌کند که از سلاح‌هایی استفاده خواهد کرد که تابه‌حال در هیچ جنگی استفاده نشده است. این سلاح‌ها به‌خاطر مقاصد بشردوستانه تاکنون در هیچ جنگی استفاده نشده‌اند. این سلاح‌ها قادرند هرگونه شی متحرک را درمقابل خود نابود کنند.

۱۲ اردیبهشت ایران و عراق ۵۵سیر جنگی را در آنکارا مبادله می‌کنند و ۱۰روز بعد عراق از آمریکا می‌خواهد برای پایان‌دادن به جنگ در شورای امنیت، ابتکار عمل را در دست گیرد و فردایش طارق عزیز برای خرید سلاح به فرانسه می‌رود؛ فرانسه به هدف بمباران مراکز نفتی ۵بمب‌افکن پیشرفته به عراق می‌فروشد.

۲۳ شهریور ایران تهدید به بستن خلیج فارس و جلوگیری از صدور نفت به غرب توسط این گذرگاه آبی می‌کند؛ زیرا غرب از عراق پشتیبانی نظامی می‌کند و کشورهای عربی به عراق اجازه می‌دهند از بنادر آن‌ها برای صادرات نفت استفاده کند. ماه قبل در گزارش‌های متعدد بین‌المللی، استفاده از سلاح‌های شیمیایی در ۲ماه گذشته توسط عراق تایید شده بود.

۴ اسفند خانم تاچر اعلام کرد انگلیس به زودی به خلیج فارس نیرو می‌فرستد تا از تانکرهای نفتی که به انگلیس و آمریکا می‌روند محافظت کند. ریگان هم اعلام کرد هیچ راهی برای بستن خلیج فارس پذیرفته نیست. ۱۰روز بعد از این صحبت‌ها ژنرال فخری، یکی از برجسته‌ترین فرماندهان عراقی، اعلام کرد عراق این حق را به خود می‌دهد که از سلاح‌های شیمیایی برای حفاظت از کشورش استفاده کند؛ عراق تا پیش از این، استفاده از این سلاح‌ها را انکار می‌کرد.

۲۳ اسفند ورود کارشناسان سازمان ملل به تهران برای تحقیق درباره به‌کارگیری سلاح‌های شیمیایی توسط عراق. ۴روز بعد آزمایشگاهی در بلژیک با بررسی وضعیت مجروحان ایرانی تایید کرد که ۲نمونه سلاح شیمیایی علیه سربازان ایرانی استفاده شده است؛ گاز خردل و باران زرد ۲نمونه کشف‌شده هستند.

بلوک شرق به تازگی متهم شده بود که از گاز باران زرد در جنگ علیه ماکبوج لائوس و افغانستان به‌طور محدود استفاده کرده است. فردای این روز شورای امنیت با صدور بیانیه‌ای، گزارش استفاده از سلاح شیمیایی را تأیید کرد، ولی از عراق به‌عنوان استفاده‌کننده سلاح‌های شیمیایی نام نبرد.

منبع: اطلس ایران

یگان ویژه

اولین یگان خراسان به برکت امام رضا(ع)

نگاهی به روند و اهداف شکل‌گیری تیپ و لشکر ۲۱ امام رضا(ع)

جستار

سیدحسین موسوی عمادی
پژوهشگر جنگ و رزمنده سابق تیپ و لشکر ۲۱ امام رضا(ع)

اگرچه نیروهای خراسانی «در فاصله کمتر از ۴۸ساعت، به استعداد ۴۰۰نفر»[۱] به سمت جبهه‌ها رفته بودند، سازمان اولیه گردان‌های رزمی استان خراسان بزرگ مدت‌ها بعد شکل گرفت. در مهر ۱۳۶۰ خراسان بزرگ به تعداد ۵گردان نیرو داشت که ۲گردان حُر* و ابوذر* در کنترل عملیاتی ستاد خراسان به فرماندهی سردار غلامرضا احمدی بودند.[۲] و چون خراسان یگان مستقلی نداشت، ۳گردان دیگر در کنترل عملیاتی نیروهای اصفهان قرار گرفته بود. کمی بعدتر و هم‌زمان با عملیات طریق‌القدس، شاکله اصلی و تشکیلاتی یگان ۲۱ تاحدودی ایجاد شده بود، لیکن بعد از عملیات طریق‌القدس که خط پدافندی چزابه به نیروهای خراسان واگذار شد، دستور تشکیل تیپ ۲۱ امام‌رضا(ع) در تاریخ ۱۰دی ۱۳۶۰ صادر شد. بنابراین اولین یگان خراسان به نام امام‌رضا(ع) و به فرماندهی محمدمهدی خادم‌الشریعه و جانشینی ولی‌ا... چراغچی قبل از عملیات فتح‌المبین در منطقه عمومی ارتفاعات ا...اکبر (غرب سوسنگرد) تشکیل شد. در چند روز ابتدای تشکیل تیپ ۲۱ و قبل از معرفی فرماندهی تیپ، نیروهای هدایت‌کننده یگان عبارت بودند از: غلامرضا احمدی در رأس یگان، طرح و عملیات برادر محمودی، اطلاعات سیدعلی حسینی، تخریب مهدی میرزایی، تسلیحات برادر لوخی.[۳]

لشکرشدن تیپ

تیپ ۲۱ بعد از تشکیل، روند روبه‌رشد خود را ادامه داد و در عملیات‌هایی نظیر فتح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان، مسلم‌ابن‌عقیل، والفجرهای مقدماتی ۱، ۲، ۳، خیبر، میمک، بدر و والفجر ۸ خوش درخشید و کارنامه بسیار مثبتی از خود به‌جای گذاشت. پس از اجرای عملیات والفجر ۸ در سال ۱۳۶۴، تیپ مستقل ۲۱ امام‌رضا(ع) به لشکر ۲۱ امام‌رضا(ع) ارتقا یافت و در عملیات‌هایی نظیر کربلای ۱، کربلای ۴، کربلای ۵، کربلای ۸، نصر ۸ و... با استعداد یک لشکر پیاده شرکت کرد و تا سال ۱۳۷۲ نیز با هویت لشکر در سازمان رزم نیروی زمینی سپاه قرار داشت. در سال ۱۳۷۲ با ابلاغ تغییر رسته یگان از پیاده به زرهی، مجددا سازمان رزم این یگان از عنوان «لشکر» به «تیپ مستقل زرهی ۲۱ امام‌رضا(ع)» تغییر کرد. با شکل‌گیری سازمان رزم جدید نیروی زمینی در سال ۱۳۸۸ عنوان یگان به «تیپ زرهی ۲۱ امام‌رضا(ع)» تغییر یافت.

اولین یگان خراسانی

در انتخاب نام امام‌رضا(ع) برای این یگان، همه نوشته‌ها و اسناد دلالت بر این دارند که چون تیپ ۲۱ امام رضا(ع) اولین یگان تشکیل‌شده در خراسان است، نام مبارک امام هشتم برای آن انتخاب شد که به‌حق نام زیبایی است و همه خراسانی‌ها نیز خود را سرباز امام هشتم و جان‌فدای ایشان می‌دانند. لیکن در انتخاب شماره ۲۱ برای این یگان اقوال مختلفی وجود دارد. پس از اجرای موفقیت‌آمیز عملیات طریق‌القدس، اعزام نیروها گسترده‌تر و به‌صورت چندگردانی انجام می‌شد. در این مقطع زمانی ۳گردان گسترده دیگر با عنوان اعزام ۲۱، ۲۲ و ۲۳ امام‌رضا(ع) به استعداد (۱۹۸۵، ۲۴۷۴ و ۳۳۵۰)[۴] نفر به جبهه اعزام شدند. هسته اولیه، یگان ۲۱ با اعزام ۱۹۸۵نفر در دی‌ماه سال ۱۳۶۰ بود که با عنوان تیپ ۲۱ امام رضا(ع) اعزام شدند و خط پدافندی منطقه چزابه را تحویل گرفتند. نقل دیگر این است که چون دی‌ماه سال ۱۳۶۰ هم‌زمان با بیست‌ویکمین اعزام نیرو از خراسان بوده، عنوان ۲۱ برای این یگان رزم انتخاب شده است. ازسویی شهرستان‌های مشهد، نیشابور، کاشمر، سبزوار، تربت جام، فردوس، تربت حیدریه، بجنورد، قوچان، گناباد، شیروان، درگز، بیرجند، قاین، طبس، اسفراین، تایباد و سرخس به‌ترتیب مهم‌ترین مراکز تامین نیرو در استان خراسان بزرگ از ابتدای جنگ تا اسفند سال ۱۳۶۰ بوده‌اند.

آمار

برای بررسی آمار نیرویی این یگان از آمار ۱۷عملیات که دارای آمار دقیق‌تری بوده، استفاده شده که ۲عملیات در سال ۱۳۶۱، ۲عملیات در سال ۱۳۶۲، ۲عملیات در سال ۱۳۶۳، یک عملیات در سال ۱۳۶۴، ۴عملیات در سال ۱۳۶۵، ۵عملیات در سال ۱۳۶۶ بوده و از آمار قبل از عملیات مرصاد نیز برای بررسی این روند در سال ۱۳۶۷ استفاده شده است. بر این اساس کل نیروهای به‌کارگرفته‌شده یگان در این ۱۷عملیات حدود ۱۰۲هزار و ۷۷۴نفر، اعم از بسیجی، پاسدار رسمی و وظیفه برآورد شده است. کمترین حجم نیرویی یگان در عملیات کربلای ۱ و ۲ با ۳۲۶۱نفر (۳/۱۷درصد از کل) به استعداد یک تیپ و بیشترین حجم نیرویی یگان نیز در عملیات کربلای ۵ با ۱۰هزار و ۵۲۳نفر (۱۰/۲۴ درصد از کل) و با استعداد یک لشکر بوده است.

[۱] - شهیری، محمود؛ گفت‌وگوی روزنامه قدس با محمود شهیری پارسا، دبیر هیئت‌امنای کانون سنگرسازان بی‌سنگر و یادمان شهدای جهادگر خراسان.

*فرمانده گردان حر، برادر حسنخانی بود که بعدا شهید شد.

*فرمانده گردان ابوذر، برادر آهنی بود که بعدا شهید شد.

[۲] - حسینی‌مقدم، محمدرضا، ۱۳۹۴، مصاحبه با سردار شهید مدافع حرم، حسینی‌مقدم، از مسئولان واحد اطلاعات یگان ۲۱ امام‌رضا(ع) در دوران دفاع مقدس.

[۳] - پیشین

[۴] - پیشین

جنگ تحمیلی بود، اما شیوه جنگیدن نه

اسماعیل قاآنی
فرمانده نیروی قدس سپاه و فرمانده اسبق لشکر امام رضا(ع)

معمولا این‌طوری است که کسانی که جنگ را در دنیا راه می‌اندازند، دیکته می‌کنند چگونه بجنگید تا از دو جانب سود ببرند؛ یکی فروش سلاح و کسب منافع اقتصادی و دیگری سود سیاسی و توسعه‌طلبی‌هایی که مدنظرشان است. آمریکایی‌ها جنگ را با واسطه صدام به ما تحمیل کردند، اما موفق نشدند چگونه‌جنگیدن را به ما تحمیل کنند. رمز اینکه علی‌الظاهر طی زمان کوتاهی طبق محاسباتی که کردند و درست هم بود و باید در جنگ موفقیت کامل به دست می‌آوردند و به دست نیاوردند و دوره دفاع مقدس ۸سال طول کشید، این بود که نتوانستند چگونه‌جنگیدن را به ما تحمیل کنند. امام عظیم‌الشأنمان به ما آموخت عواملی غیر از محاسبات متعارف مادی و نظامی را هم درنظر بگیریم و از آن‌ها استفاده کنیم. لذا آن‌ها در محاسبات متعارف همه عوامل مؤثر در قدرت نظامی را خوب برآورد کرده بودند، مثلا چقدر نیرو داریم، چقدر آموزش دیده‌ایم، چقدر سلاح، امکانات و بودجه داریم. حتی عوامل غیرمادی نظیر آموزش، روحیه و رفاه را هم حساب می‌کردند. اما عوامل دیگری بود که از آن‌ها خوب استفاده کردیم و در سیستم محاسباتی دشمنان ما جایگاهی نداشتند؛ بنابراین نمی‌توانستند در محاسباتشان بیاورند. یک عامل بسیار تعیین‌کننده، نگاه تکلیف‌مدارانه به جنگ بود و مردم ما از درون شهرها گرفته تا خط مقدم، چون امام عظیم‌الشأن، ولی امر، ولی فقیه و مرجع تقلیدمان فرمانده جنگ بود و اطاعت از امرش را در جنگ وظیفه خود می‌دانستند، ایثارگرانه دفاع کردند و جنگیدند. چنین نگاه تکلیف‌مدارانه‌ای در محاسبات آن‌ها جایی نداشت. جایگاه ارزشی که ما برای ولی امر قائل بودیم، ولایت‌پذیری، قدرت معنوی، توسل به ائمه معصومین(ع) و توکل به خداوند تبارک و تعالی در محاسباتشان نمی‌آمد. حال آنکه برای ما که وارد یک جنگ کاملا نابرابر شده بودیم، این‌ها جزو ارکان تصمیم‌گیری همه عوامل، از یک رزمنده گرفته تا در سطوح بالاتر، فرماندهان و تصمیم‌گیرندگان جنگ بود.

منبع: برگرفته از گفت‌وگو با ماهنامه رمز عبور سال ۹۴

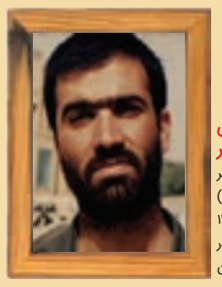
شهدای شاخص

محمدمهدی خادم‌الشریعه
بنیان‌گذار تیپ ۲۱ امام رضا(ع)
۱۳۶۲/۲/۳۱
مرحله سوم عملیات بیت‌المقدس در ایستگاه حسینیه

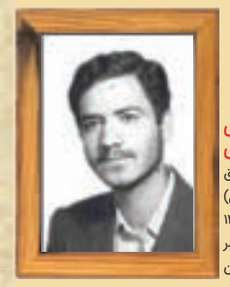
حجت‌ا... زرینی
جانشین عملیات تیپ ۲۱ امام رضا(ع)
۱۳۶۳/۷/۲۹
عملیات عاشورا در میمک

محمدحسین بصیر
فرمانده گردان کوثر تیپ ۲۱ امام رضا(ع)
۱۳۶۳/۱۲/۲۲
عملیات بدر درجزیره‌مجنون

محمدعلی حافظی‌عسکری
فرمانده گردان یاسین تیپ ۲۱ امام رضا(ع)
۱۳۶۳/۱۲/۲۳
عملیات بدر درجزیره‌مجنون

جواد جامی خراسانی
فرمانده گردان فلق تیپ ۲۱ امام رضا(ع)
۱۳۶۳/۱۲/۲۳
عملیات بدر درجزیره‌مجنون

عملیات ویژه

جاده ناتمام پیروزی

نگاهی به عملیات بدر که با حملات گسترده شیمیایی عراق مواجه شد

گردآوری: حسین بیات
bayat@shahraranews.ir

در سال ۱۳۶۳ اجرای یک عملیات بزرگ به‌عنوان تنها راه خاتمه‌دادن به جنگ و احقاق حق جمهوری اسلامی و تنبیه متجاوز، مطرح بود. ازاین‌رو از فروردین ۱۳۶۳ نگاه فرمانده سپاه پاسداران برای عملیات به منطقه هور معطوف بود تا هم بتوان پیروزی‌های عملیات خیبر در جزایر مجنون را تثبیت کرد و هم ضمن گسترش بیشتر در منطقه هور، در شرق دجله حضور یافت و بصره را تهدید کرد.

قرار بود رزمندگان از ۲نقطه هور به‌صورت ضربتی بگذرند و چند پاسگاه مرزی و خط دفاعی عراق را نابود کنند؛ سپس از جایی که عرض رودخانه دجله کم است، رد شوند و به جاده العماره-بصره برسد، در طول جاده پخش شوند تا هم بر هور و هم بر جاده مسلط باشند. اگر این کار با موفقیت انجام می‌شد، ۴تیپ تازه‌نفس آماده بودند تا شبانه با بالگرد شنیوک به این جاده منتقل شوند. بعد از آن هم نیروها می‌توانستند به‌سمت جنوب (بصره) یا شمال (العماره) پیشروی کنند. فرماندهی این عملیات برعهده قرارگاه خاتم بود و تیپ ۲۱ امام‌رضا(ع) در این عملیات به‌همراه چند لشکر دیگر، تحت امر قرارگاه عملیاتی نجف و لشکر ۵ نصر و لشکر ۷۷ پیاده ثامن‌الائمه(ع) ارتش، تحت امر قرارگاه عملیاتی نجف یک قرار داشتند.

مطابق طرح، تیپ ۲۱ امام‌رضا(ع) در مرحله اول عملیات، ماموریت تک به جاده خندق و تامین منطقه محوله را داشت و در مرحله دوم نیز به‌عنوان احتیاط قرارگاه نجف حاضر بود. جاده خندق (پد خندق) به‌عنوان یکی از مهم‌ترین معابر وصولی دشمن به‌سمت نیروهای خودی، به طول حدود ۲۰کیلومتر داخل هور و بین دو آبراه حنین در شمال و صفین در جنوب کشیده شده بود. گردان‌های عمل‌کننده تیپ ۲۱ گردان‌های فلق، یاسین، رعد، الحدید و کوثر بودند که توانستند ضمن تصرف اهداف تعیین‌شده در ماموریت خود به تثبیت مواضع تصرف‌شده بپردازند و درنهایت نیز با دستور قرارگاه بالادستی (خاتم و نجف) در روزهای پایانی عملیات با انهدام جاده خندق در فاصله ۶کیلومتری بعد از تقاطع انصار، با پد خندق مسیر تهاجم مجدد دشمن، برای تصرف این جاده را ببندند و در ادامه نیز با احداث یک خاکریز مستحکم و استقرار سنگرهای دفاعی، محدوده تصرف‌شده جاده خندق به طول ۱۳کیلومتر را حفظ کنند. تلفات نیرویی تیپ ۲۱ امام‌رضا(ع) در این عملیات ۱۸۹شهید، ۶اسیر و ۵۳مفقود بود.

بااین‌حال عملیات بدر به بخشی از اهداف خود نرسید. رمز موفقیت عملیات در ضربتی‌بودن و سرعت آن بود، اما از همان ابتدا، مشکلات، یکی پس از دیگری رخ نشان داد. در بعضی محورها خط به‌راحتی شکسته شد و حتی برخی رزمندگان از دجله عبور کردند اما در بعضی دیگر، رزمندگان با مقاومت سرسختانه عراقی‌ها روبه‌رو شدند. بعضی جاها کمبود قایق و امکانات، باعث تاخیر در رسیدن نیروها شد. دجله هم از آن چیزی که فرماندهان تصور کرده بودند، عریض‌تر و پرآب‌تر بود.

عملیات بدر

رمز عملیات	یافاطمه‌الزهرا(س)
آغاز عملیات	۱۳۶۳/۱۲/۱۹
پایان عملیات	۱۳۶۳/۱۲/۲۹
مکان عملیات	هورالهویزه
نوع تک	گسترده

حملات شیمیایی عراق

شب اول، نیروهای پراکنده در هور درگیر شدند و هواپیماهای عراقی از آن‌ها پذیرایی کردند. عراق هنوز مطمئن نبود که عملیات فقط در محور هور است و گمان می‌کرد مانند خیبر، در محور جنوب هم با ایرانی‌ها روبه‌رو خواهد شد. بعد از گذشت زمان و اطمینان عراقی‌ها از تک‌محور بودن عملیات، آن‌ها همه توانشان را به هور آوردند تا مقابل رزمندگان ایرانی مقاومت کنند. عراقی‌ها عقبه رزمندگان ایرانی را با بمب‌های شیمیایی می‌زدند و در مقابل، نیروهای عمل‌کننده به‌شدت ایستادگی می‌کردند.

ایرانی‌ها در شرایط سختی قرار گرفته بودند که حتی عقب‌نشینی برایشان سخت بود. مثلا مهدی باکری، فرمانده لشکر ۳۱ عاشورا (آذربایجان)، و نیروهایش که از دجله هم گذشته بودند، در محدوده‌ای به نام «کیسه‌ای» محاصره شدند. از قرارگاه به نیروهای باکری دستور دادند اگر شده دست و پای او را ببندند و به عقب منتقلش کنند اما او قبول نکرد و همان‌جا ماند تا شهید شد. ازطرفی عراق درصدد بود که از ایران اسیر بگیرد. سپهبد علی صیادشیرازی که این را فهمیده بود به‌همراه سردار رحیم صفوی به خط مقدم رفت؛ این دو تصمیم داشتند حمله را ادامه دهند. فرماندهان طرحی برای ادامه عملیات ریخته بودند که متوجه شدند تعداد بسیاری از رزمنده‌ها در حال عقب‌نشینی‌اند. از قرارگاه هم دستور عقب‌نشینی رسید. چاره‌ای نبود و رزمندگان تا جزایر مجنون عقب‌نشینی کردند اما عراق آن‌ها را با بمب‌های شیمیایی بدرقه کرد و بسیاری در حال عقب‌نشینی، شهید شدند.

ناراحتی عجیبی، فرماندهان را فراگرفته بود. تنها چیزی که می‌توانست ایرانی‌ها را از این حالت خارج کند، پیام امام(ره) بود که قدری از نگرانی‌ها کاست و برای ادامه کار مهیا شدند.

چرا «بدر» موفق نبود؟

عراق در این عملیات، بارها از سلاح‌های شیمیایی استفاده کرد. خلبانان عراقی با بالگردهای ساخت شوروی، فرانسه و آلمان، بمب‌های گاز را که تازه در کارخانه سامرا و سلمان پاک تولید شده بودند، روی نیروهای ایرانی می‌ریختند. به‌رغم ایستادگی بی‌نظیر نیروهای ایرانی در مقابل دشمن، این حملات شیمیایی کار خود را کرد و عملیات بدر را به نتیجه‌های ازقبل تعیین‌شده نرساند.

بعدها فرماندهان نشستند تا دلایل ناکامی در عملیات بدر را بررسی کنند. آن‌ها ضعف در پشتیبانی را موثر می‌دانستند، نه تفوق استراتژیک عراقی‌ها را. به عقیده آن‌ها می‌شد در همان ۳روز اول، پل‌های العزیر روی دجله را بست. کافی بود قایق‌های بیشتری به لشکرها داده شود تا نیروهایشان را به‌جای ۵ساعت، در زمان کمتری، به حد مدنظر برسانند و برگردند.